

3. Якиманская И. С. Технология личностно ориентированного образования. – М.: Сентябрь, 2000. – 176 с.

4. Интернет ресурс: Школа іноземних мов при Папському Католицькому Університеті Еквадору. <http://www.puce.edu.ec/portal/content/Escuela%20de%20Lenguas/286?link=oln30.redirect>

Коваль А.В.

аспірант,

Донбаський державний педагогічний університет

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

Вже більш двох десятиліть Україна знаходиться на шляху трансформації, прямує до засад демократії, ідеалів свободи, відродження нації, відбудовуючи економіку згідно світових стандартів. Події в нашій країні, починаючи з 2014 року, показали, що наша нація дуже гостро потребує реформування – нам необхідна нація патріотів, суспільно відповідальних громадян.

Виховання патріотизму молоді набуває сьогодні провідного і особливого значення в сучасному українському суспільстві. І саме тому на проблемі виховання патріотизму завжди концентрувалася увага науковців, педагогів.

Метою статті є необхідність акцентувати увагу на детальному вивченні, аналізі вітчизняного педагогічного досвіду, що дасть змогу сучасним дослідникам з педагогіки отримати провідні ідеї педагогічної спадщини та, об'єднавши їх з надбаннями сучасності, відтворити таку модель виховання патріотизму, яка б змогла об'єднати особисті та національно-державні інтереси.

Теоретичні аспекти патріотичного виховання знаходять висвітлення в працях відомих українських педагогів минулого: Г. Ващенко, Б. Грінченка, М. Грушевського, С. Русової, І. Огієнка, К. Ушинського, В. Сухомлинського, М. Драгоманова, О. Духновича. Серед нових підходів з патріотичного виховання молоді в сучасних умовах є актуальними праці педагогів О. Вишневського, Ю. Руденка, В. Кузя, К. Чорної, М. Стельмахович, Т. Завгородньої та ін.

Необхідно згадати, що витoki патріотизму можна знайти в народній педагогіці: це казки, міфи, літописи, думи, легенди. Священним обов'язком людини в ті часи були захист та любов Батьківщини. У XVII ст. в період існування козацтва значення патріотизму набуло нового, більш змістовного сенсу, що знайшло своє відображення в козацькій педагогіці, головною метою якої є виховання справжнього захисника Батьківщини [10].

К. Ушинський, видатний педагог, який зробив суттєвий внесок у розроблення теоретичних і практичних аспектів патріотичного виховання, залишив нам значну педагогічну спадщину. Він вважав, що народність або національний дух є основою навчально-виховного процесу молоді в душі патріотизму, любові до Батьківщини і свого народу. Він робив акцент на

необхідності вивчення різних шкільних предметів (географії, історії, рідної мови і літератури), на всебічному розвитку людини, для якої рідна мова є своєрідним наставником. К. Ушинський підкреслював: «чим повніше і розумніше школа буде будувати свою роботу на основах народності, тим ближче стане вона до життя свого народу і буде краще виконувати своє завдання – готувати патріотів» [9].

Необхідним і важливим К. Ушинський вважав моральне виховання, що має бути постійним і систематичним, спрямованим на формування у молоді патріотичного обов'язку, гуманізму, відповідальності, національної гордості. Головними методами вважав переконання, заохочення, власний приклад вчителя, батьків і старших, а фізичну працю у поєднанні з розумовою вважав необхідною і вкрай важливою для фізичного, морального й духовного розвитку молоді людини.

Цікавими для педагогів є погляди педагога, видатного діяча національно-визвольного руху С. Русової, яка займає визначну роль у розвитку педагогічної науки України. Закликаючи працювати на благо Батьківщини та українського народу, її провідні ідеї знаходили відображення у багатьох працях, як «Теорія і практика дошкільного виховання», «Національна школа», «Дошкільне виховання» та ін., в яких С. Русова наполягала на створенні власної системи національного виховання. Головною фігурою у виховному процесі на думку С. Русової є педагог, а сам виховний процес має бути спрямований на кожного учня, так би мовити індивідуальний.

Родина, за думкою С. Русової, займає значне місце у національно-патріотичному вихованні. Саме приклад батьків та інших членів родини є взірцем для дитини, який формує в подальшому загальне відношення до людей, до свого краю. Продовження виховання закладених у родині основ відбувається спочатку у дитячих садках, а потім і в школах, де має бути чітко сформована система національного виховання. Педагог наголошує: «Школа має...виховати правдивих громадян, тобто людей, які в кожную потрібну хвилину готові життя своє офірувати на осягнення якого-небудь суспільного здобутку – чи то буде мета наукова, чи політична, чи виключно суспільна» [5].

У контексті дослідження формування національної педагогіки важливого значення набувають праці українського педагога-дослідника Г. Ващенка. Розуміючи вплив різноманітних факторів на виховний процес, як то стан економічного, суспільно-політичного, духовного життя, Г. Ващенко випала непроста роль – сформулювати, обґрунтувати та впровадити ідеали національного виховання. Благом для Батьківщини педагог вбачав державну незалежність, об'єднання всіх українців в одну спільноту, справедливий державний, соціально-економічний устрій, високу духовно-моральну культуру [1].

Г. Ващенко «сформулював європейські – орієнтовану виховну концепцію патріотизму, що базувалася на вимозі формування світогляду, подібно до християнського антропологізму, на вимозі виховання загальнокультурного, інтелектуального й естетичного типу особистості, яка буде запорукою і основою успішного розвитку держави». В своїй виховній концепції педагог поєднав надбання європейської філософсько-педагогічної думки із здобутками української народної педагогіки [2].

Значний внесок у роз'яснення принципів патріотичного виховання зробили педагоги А. Макаренко та В. Сухомлинський. А. Макаренко говорив, що система виховання людини не може бути повною, цілісною без виховання патріотизму, який підтверджується не лише видатними вчинками, але й тривалою, болісною, напруженою, важкою, часом нецікавою роботою [4, 3]. За його думкою, школа повинна виховувати справжніх патріотів, з почуттям обов'язку, людей з почуттям гідності, дисциплінованих, розумних, повних сил та волі до життя.

В. Сухомлинський вважав, що в патріотичному вихованні необхідно наслідувати національні цінності: любов до людей, родини, народу й Батьківщини; любов до рідної мови та культури; повагу до історії та культури рідного народу [8]. Сухомлинський казав, що «патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, узнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується» [7]. Джерелом патріотичного виховання за думкою В. Сухомлинського є рідна домівка, село, родина, природа, мова та історія, а один із головних вихователів є школа. В.О. Сухомлинський писав: «Школа як вогнище виховання, як сила морального, ідейного впливу..., як центр багатогранного духовного життя...» [6, с. 604]. Педагог зазначав, що праця також є елементом патріотичного виховання і є потужною виховною силою, що впливає на розумовий та моральний розвиток молодої людини. Саме завдяки праці людина починає усвідомлювати свій зв'язок з землею, що її годує, з родиною, яка ним опікується, з країною, в якій вона живе [8, с. 270].

Аналіз наукової літератури свідчить, що теоретичні та практичні аспекти патріотичного виховання завжди були вкрай важливими для педагогів, науковців, філософів, соціальних дослідників. Сьогоднішній стан проблеми патріотичного виховання, відтворення почуттів патріотизму як духовно-моральної та соціальної цінностей хвилює не лише сучасних педагогів, науковців, а й тих патріотів, які з'являються в нашій країні. Тому що суспільство потребує національної єдності. Тому що в цій єдності, усвідомлюючи всю відповідальність перед наступними поколіннями, дотримуючись національних інтересів, розвиваючи та вдосконалюючи спадщину минулих поколінь, у нашої країни є шанси стати дійсно могутньою.

Список використаних джерел:

1. Ващенко Г. Виховання волі і характеру / Г. Ващенко. – К.: Школяр, 1999. – 385 с.
2. Головчук С. Ю. Філософські та педагогічні засади патріотичного виховання у творах Г. Ващенка / С. Ю. Головчук // Освітологічний дискурс. – 2014. № 3(7). – С. 20–27.
3. Макаренко А. С. Доклад в педагогическом училище. – Соч. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1951.
4. Макаренко А. С. Проблемы школьного советского воспитания / А. С. Макаренко // Сочинения / А. С. Макаренко. – М., 1951. Т. 5: Общие вопросы теории педагогики. Воспитание в советской школе. – С. 105-224.
5. Русова С. Суспільні питання виховання / С. Русова // Життя і знання. – 1929. Ч. 6(18). – С. 161–163.
6. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу/ В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: у 5 т.– К.: Радянська школа. – 1976. – Т. 1. – С. 403–637.

7. Сухомлинський В. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В. Сухомлинський // Вибрані твори: [в 5-ти т.]. – Т. 1. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 53–206.
8. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. 1977. – Т. 3. – 282 с.
9. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні / К. Д. Ушинський // Вибрані педагогічні твори: у 2 т. / К. Д. Ушинський. – К., 1983. – Т. 1: Теоретичні проблеми педагогіки. – С. 43–103.
10. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 506 с.

Колногуз І.В.

студентка,

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Основними показниками якості та динаміки особистісного зростання дошкільника є прояви його фізичної, соціально – моральної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, художньої та креативної активності. Оволодіння рідною мовою є одним із найважливіших надбань дитини в дошкільному віці найбільш сензитивному для засвоєння мови. Якщо дитина не досягне певного рівня мовленнєвого розвитку до п'яти – шести років, то цей шлях, як правило, не може бути успішним на більш пізніх вікових етапах. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні визначає важливим завданням сучасного дошкільного закладу формування мовленнєвої компетентності дітей, орієнтує на активну позицію дитини в процесі опанування мови [1].

Мовленнєва компетентність як складова мовленнєвої діяльності, забезпечує вміння дитини підтримувати мовленнєву взаємодію з іншими, вибудовувати логіку висловлювань, забезпечувати мовленнєве взаєморозуміння з дорослими та однолітками, формувати комунікативні здібності, мовленнєве самовираження, розвивати соціальне мовлення (вміння презентувати себе оточуючим, виражати особисту позицію по відношенню до інших тощо) [3, с. 27].

Мовленнєва компетентність як складова мовленнєвої діяльності, забезпечує вміння дитини підтримувати мовленнєву взаємодію з іншими, вибудовувати логіку висловлювань, забезпечувати мовленнєве взаєморозуміння з дорослими та однолітками, формувати комунікативні здібності, мовленнєве самовираження, розвивати соціальне мовлення (вміння презентувати себе оточуючим, виражати особисту позицію по відношенню до інших тощо) [3, с. 27].

У сприйманні ілюстрації і розповіді за її змістом важливе значення має слово вихователя, що веде дітей від головного до другорядного і допомагає усвідомити залежність між частинами, сприяє зв'язності розповіді. На заняттях з вивчення української мови ми завжди плануємо не тільки читання творів, але й показ ілюстрацій різних видів; бесіди про художників